

Program profilaktyczny „Świadomy Senior = Bezpieczny Senior”

I. OGÓLNE DANE O PROGRAMIE

- a. **Nazwa:** „Świadomy Senior = Bezpieczny Senior”
- b. **Autor:** Agata Kalinowska - inspektor Zespołu ds. Profilaktyki Społecznej Wydziału Prewencji Komendy Wojewódzkiej Policji w Białymstoku
- c. **Podmiot odpowiedzialny za realizację:** Komenda Wojewódzka Policji w Białymstoku
- d. **Rodzaj programu:** informacyjno-edukacyjny
- e. **Podmioty partnerskie:**
 - Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego,
 - Podlaski Urząd Wojewódzki w Białymstoku,
 - Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Białymstoku,
 - Uniwersytet Trzeciego Wieku w Białymstoku,
 - Narodowy Bank Polski Oddział Okręgowy w Białymstoku,
 - Podlaski Oddział Wojewódzki NFZ,
 - Urząd Komunikacji Elektronicznej Delegatura w Białymstoku,
 - Polskie Stowarzyszenie Diabetyków Oddział Wojewódzki w Białymstoku,
 - Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Białymstoku.

II. OKRES WDROŻENIA PROGRAMU

początek: data zatwierdzenia

koniec: 31 grudnia 2027 roku

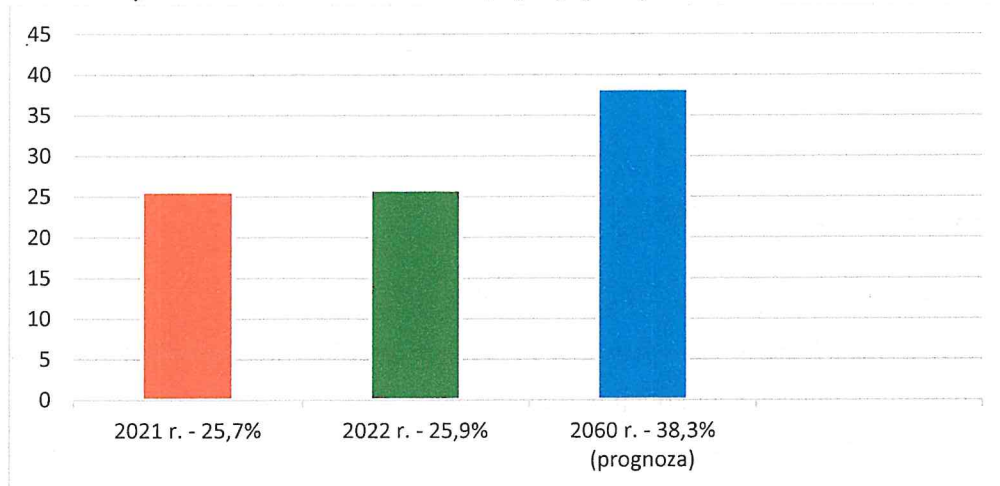
III. OPIS ZJAWISKA (PROBELMU) WRAZ Z DIAGNOZA

Osoby starsze stanowią coraz większy odsetek naszego społeczeństwa. W 2022 r. obserwowano kontynuację procesu starzenia się ludności w Polsce. Na koniec 2022 r. liczba osób w wieku 60 lat i więcej wyniosła 9,8 mln i w stosunku do roku poprzedniego zwiększyła się o 0,7%. Udział osób starszych w populacji mieszkańców Polski osiągnął poziom 25,9%, co oznacza wzrost o 0,2 p. proc. w porównaniu do roku poprzedniego. Według prognozy demograficznej w perspektywie do roku 2060 spodziewany jest stały wzrost liczby ludności w wieku senioralnym. W 2060 r. w Polsce ma mieszkać 11,9 mln osób starszych, tj. o 21,0% więcej niż w 2022 r., stanowiąc 38,3% ogółu ludności.⁽¹⁾

⁽¹⁾ Źródło: Opracowanie GUS, US w Białymstoku, Warszawa, Białystok 2023 r. „Sytuacja osób starszych w Polsce w 2022 r.”.

Procentowy udział osób w wieku 60 lat i więcej w populacji mieszkańców Polski przedstawia poniższy wykres.

Wykres nr 1. Procentowy udział osób w wieku 60 lat i więcej w populacji mieszkańców Polski.

Źródło: Opracowanie GUS, *US w Białymstoku, Warszawa, Białystok 2023 r. „Sytuacja osób starszych w Polsce w 2022 r.”*.

Osoby w podeszłym wieku to grupa społeczna szczególnie narażona na wszelkiego typu przestępstwa, w tym oszustwa, a obserwowany stały wzrost liczby ludności w wieku senioralnym pozwala prognozować, iż problem oszustw będzie narastał. Podatność na oszustwa często wynika z faktu bezradności i samotności, jaka spotyka seniorów po przejściu na emeryturę/rentę. Niejednokrotnie towarzyszy temu zmniejszona sprawność fizyczna i psychiczna oraz utrata umiejętności obiektywnego postrzegania zaistniałych sytuacji, przez co są typowani przez grupy przestępcze do różnego rodzaju oszustw. Łatwowierność i uczciwość seniorów, a także ich niewiedza sprzyja działaniom przestępczym.

Najbardziej rozpoznawalnym oszustwem na szkodę osób starszych jest metoda na tzw. „wnuczka”. W polskim prawie karnym oszustwa, w tym popełnione metodą „na wnuczka”, „na elektryka”, „na policjanta”, etc., określa art. 286 § 1 kodeksu karnego:

„Kto, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, doprowadza inną osobę do niekorzystnego rozporządzenia własnym lub cudzym mieniem za pomocą wprowadzenia jej w błąd albo wyzyskania błędu lub niezdolności do należytego pojmowania przedsiębranego działania, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.”

Proceder w większości przypadków rozpoczyna się od rozmowy telefonicznej z ofiarą. Oszuści często posługują się książkami telefonicznymi, wybierając imiona najczęściej występujące u osób starszych. Następnie dzwonią na wybrany numer i prowadzą rozmowę w taki sposób, by oszukiwana osoba uwierzyła, że rozmawia z bliskim ze swojej rodziny, osobą jej zaufaną, tudzież pracownikiem instytucji, która chce udzielić jej pomocy w sytuacji zagrożenia w jakiej się znajduje. Tego typu oszustwo skupia się na wywieraniu presji psychologicznej i szantażu emocjonalnym, co powoduje, że potencjalna ofiara szybko przekaze oszustowi żądane korzyści.

Poniższa tabela przedstawia zakres oszustw popełnianych metodą „na wnuczka” lub inną „legendę”, na terenie woj. podlaskiego, w latach 2021 – 2023.

Tabela nr 1. Statystyka przestępczości na terenie woj. podlaskiego w latach 2021-2023.

Forma/straty	Rok	2021	2022	2023
Usiłowanie		513	316	156
Dokonanie		74	92	73
Suma strat		5.734.526,06 PLN 2.000 USD	4.656.219 PLN 13.000 USD 3.000 CAD	2.917.050 PLN 5.400 EURO
Odzyskane mienie		934.600 PLN 2.900 USD	1.173.511 PLN	250.600 PLN
Liczba osób zatrzymanych		35	30	24
Liczba osób podejrzanych		47	35	22

Źródło: Dane statystyczne WK KWP w Białymstoku, na dzień 31 grudnia 2023 roku.

Z przedstawionych powyżej statystyk wynika, iż liczba usiłowań dokonania oszust na szkodę osób starszych z terenu woj. podlaskiego, maleje, co jest bardzo zadowalającym wynikiem. Liczba dokonanych oszust ma jednak tendencję stałą, a nawet wzrostową, analizując dane za 2022 rok. Należy również wziąć pod uwagę, że nie wszystkie usiłowania i dokonania oszust są zgłaszane.

Kolejnym zagrożeniem, na które narażeni są seniorzy są zaginięcia. Zgodnie z Zarządzeniem nr 48 Komendanta Głównego Policji z dnia 28 czerwca 2018 r. w sprawie prowadzenia przez Policję poszukiwania osoby zaginionej oraz postępowania w przypadku ujawnienia osoby o nieustalonej tożsamości lub znalezienia nieznanymi zwłok oraz szczątków ludzkich (Dz. Urz.2018 KGP poz. 77):

- zaginięcie osoby - to zaistnienie zdarzenia, uniemożliwiającego ustalenie miejsca pobytu osoby fizycznej, wymagające jej odnalezienia albo udzielenia pomocy w celu zapewnienia ochrony życia, zdrowia lub wolności,
- osoba zaginiona - to osoba, którą na skutek zdarzenia uniemożliwiającego ustalenie miejsca jej pobytu należy odnaleźć w celu zapewnienia ochrony jej życia, zdrowia lub wolności.

Do najczęstszych przyczyn zaginięć seniorów należą:

- depresja,
- zaburzenia psychiczne, zmiany demencyjne,
- choroba Alzheimera,
- zasłabnięcia,
- wypadki,
- dobrowolne oddalenie z DPS bądź szpitala,
- dobrowolne, świadome opuszczenie domu, w celu zerwania kontaktów z bliskimi,
- sytuacje, w których osoba stała się ofiarą przestępstwa,
- zamachy samobójcze.

Z uwagi na stan psychofizyczny i zmiany związane z procesami starzenia, seniorzy to osoby szczególnie podatne na różnego rodzaju wypadki i sytuacje zagrażające ich życiu czy zdrowiu. Duża część zaginięć związana jest z sezonem grzybobrania. Seniorzy wychodząc do lasu nie są odpowiednio przygotowani i zabezpieczeni: nie zabierają ze sobą telefonu komórkowego, niejednokrotnie nie powiadamiają o swoim wyjściu innych domowników, często zapominają o zabraniu wody.

Należy pamiętać, że zaginięcie starszej osoby wiąże się z wyższym ryzykiem utraty życia czy zdrowia, niż w przypadku osób dużo młodszych, w sile wieku.

Poniższa tabela przedstawia liczbę zaginięć osób powyżej 60. roku życia, na terenie woj. podlaskiego, w latach 2021 – 2023.

Tabela nr 2. Statystyka zaginięć osób powyżej 60. roku życia, na terenie woj. podlaskiego.

Rok	2021	2022	2023
Płeć			
Kobiety - powyżej 60. roku życia	13	13	15
Mężczyźni - powyżej 60. roku życia	41	30	33
Suma	54	43	48

Źródło: System analityczny KSIP, na dzień 31 grudnia 2023 roku.

Jak wynika z policyjnych statystyk, skuteczność poszukiwań osób powyżej 60. roku życia zgłoszonych jako zaginione, utrzymuje się na wysokim poziomie. Można zatem stwierdzić, że czynności podejmowane w trakcie prowadzenia poszukiwań seniorów, w większości przypadków doprowadzają do odnalezienia osoby zaginionej, co pokazuje poniższa tabela.

Tabela nr 3. Statystyka osób odnalezionych powyżej 60. roku życia, na terenie woj. podlaskiego.

Rok	2021	2022	2023
Płeć			
Kobiety - powyżej 60. roku życia	12	17	14
Mężczyźni - powyżej 60. roku życia	44	30	33
Suma	56	47	47

Źródło: System analityczny KSIP, na dzień 31 grudnia 2023 roku..

Wnioski:

Z przeprowadzonej diagnozy wynika, iż koniecznym jest:

- Zwiększenie świadomości i wiedzy seniorów w zakresie bezpieczeństwa związanego z oszustwami oraz zaginięciami.
- Spowodowanie właściwej reakcji seniorów w razie próby usiłowania dokonania oszustwa na ich szkodę.
- Spowodowanie właściwych postaw pracowników banków i instytucji finansowych w sytuacjach podejmowania przez seniorów, z konta bankowych, wysokich kwot pieniężnych oraz chęci zawierania pożyczek, przez osoby będące pod wpływem silnych emocji.
- Edukowanie seniorów oraz ich opiekunów w zakresie zasad bezpiecznego przebywania poza miejscem zamieszkania, w celu zapobiegania zaginięciom osób w podeszłym wieku.

IV. CEL PROGRAMU

Cel ogólny:

Wzrost poczucia bezpieczeństwa seniorów poprzez edukację w zakresie zagrożeń występujących wśród osób w starszym wieku oraz przestępstw popełnianych na szkodę osób w podeszłym wieku.

Cele szczegółowe:

1. Zwiększenie świadomości i wiedzy seniorów w zakresie bezpieczeństwa związanego z oszustwami oraz zaginięciami.
2. Spowodowanie właściwej reakcji odbiorców programu w sytuacji usiłowania dokonania przestępstwa na szkodę osób starszych bądź szkodę osób im bliskich.
3. Kreowanie postaw społecznych sprzyjających zapobieganiu oszustwom na szkodę osób starszych oraz zaginięciom seniorów jak również spowodowanie chęci dzielenia się wiedzą nabytą podczas działań realizowanych w ramach programu, z seniorami o utrudnionym dostępie do wiedzy lub wykluczonymi społecznie.
4. Wzrost poziomu wiedzy rodzin/opiekunów osób starszych oraz pracowników instytucji i organizacji wspierających osoby starsze, w zakresie zagrożeń występujących na ich szkodę, w tym oszustw i zaginięć.
5. Zmniejszenie poziomu czynników ryzyka sprzyjających oszustwom na szkodę osób starszych poprzez przeprowadzenie szkoleń adresowanych do pracowników banków i innych instytucji finansowych.
6. Podnoszenie poziomu wiedzy funkcjonariuszy/pracowników Policji garnizonu podlaskiego z zakresu szeroko pojętego bezpieczeństwa osób starszych i metod reagowania na bieżące zagrożenia poprzez prowadzenie szkoleń z zakresu w/w tematyki.

V. ZAŁOŻENIA PROGRAMU

1. Podejmowanie działań informacyjno-edukacyjnych w obszarze szeroko rozumianego bezpieczeństwa seniorów.
2. Edukacja seniorów w zakresie szeroko rozumianego bezpieczeństwa ze zwróceniem szczególnej uwagi na oszustwa na szkodę osób starszych oraz zaginięcia seniorów.
3. Aktywizacja i integracja: seniorów, rodzin/opiekunów seniorów, instytucji i organizacji wspierających osoby starsze, banków i instytucji finansowych, na rzecz wzrostu poziomu bezpieczeństwa seniorów, poprzez edukację oraz uwrażliwienie do wspierania i niesienia pomocy w sytuacjach zagrożeń.

4. Bieżące monitorowanie danych statystycznych oraz bieżących informacji dotyczących liczby oszustw popełnionych metodą „na wnuczka” lub inną legendę oraz liczby zaginięć osób powyżej 60. roku życia, na terenie woj. podlaskiego w celu modyfikacji lub intensyfikacji działań, adekwatnie do aktualnych potrzeb.

VI. ODBIORCY PROGRAMU

- seniorzy powyżej 60. roku życia z terenu woj. podlaskiego,
- rodziny/opiekunowie osób starszych oraz pracowników instytucji i organizacji wspierających osoby starsze z terenu woj. podlaskiego,
- pracownicy banków i instytucji finansowych z terenu woj. podlaskiego.

VII. WSKAŹNIKI MIERZĄCE POSTĘPY PROGRAMU

Tabela nr 4. Wskaźniki mierzące stopień realizacji założonych celów programu.

Cel	Wskaźnik	Procedura ewaluacyjna/ metoda badawcza	Technika/ narzędzia
Zwiększenie świadomości i wiedzy seniorów w zakresie bezpieczeństwa związanego z oszustwami oraz zaginięciami.	liczba przeprowadzonych spotkań profilaktycznych i innych inicjatyw angażujących odbiorców programu	- sprawozdanie z realizacji programu, - ankieta pretest/posttest przeprowadzona wśród uczestników wybranego przedsięwzięciu profilaktycznego	- arkusz sprawozdania, - ankieta papierowa
Spowodowanie właściwej reakcji w sytuacji usiłowania dokonania przestępstwa na szkodę osób starszych bądź szkodę osób im bliskich.	liczba przeprowadzonych spotkań profilaktycznych i innych inicjatyw angażujących odbiorców programu	- sprawozdanie z realizacji programu, - ankieta pretest/posttest przeprowadzona wśród uczestników wybranego przedsięwzięciu profilaktycznego	- arkusz sprawozdania, - ankieta papierowa
Kreowanie postaw społecznych sprzyjających zapobieganiu oszustwom na szkodę osób starszych oraz zaginięciom seniorów jak również spowodowanie chęci dzielenia się wiedzą nabytą podczas działań realizowanych w ramach programu, z seniorami o utrudnionym dostępie do wiedzy lub wykluczonymi społecznie.	liczba przeprowadzonych spotkań profilaktycznych i innych inicjatyw angażujących odbiorców programu	sprawozdanie z realizacji programu	arkusz sprawozdania
Wzrost poziomu wiedzy rodzin/opiekunów osób starszych oraz pracowników instytucji i organizacji wspierających osoby starsze, w zakresie zagrożeń	liczba przeprowadzonych spotkań profilaktycznych i innych inicjatyw angażujących odbiorców programu	sprawozdanie z realizacji programu	arkusz sprawozdania

występujących na ich szkodę, w tym oszustw i zaginięć			
Zmniejszenie poziomu czynników ryzyka sprzyjających oszustwom na szkodę osób starszych poprzez przeprowadzenie szkoleń adresowanych do pracowników banków i innych instytucji finansowych.	liczba przeprowadzonych szkoleń	sprawozdanie z realizacji programu	arkusz sprawozdania
Podnoszenie poziomu wiedzy funkcjonariuszy/pracowników Policji garnizonu podlaskiego z zakresu szeroko pojętego bezpieczeństwa osób starszych i metod reagowania na bieżące zagrożenia poprzez prowadzenie szkoleń z zakresu w/w tematyki.	liczba przeprowadzonych szkoleń	ankieta ewaluacyjna	ankieta papierowa

VIII. ZAPLANOWANE DZIAŁANIA

Tabela nr 5. Harmonogram zaplanowanych działań.

Rodzaj działania	Nazwa	Odbiorcy	Materiały	Termin realizacji
rodzaj: informacyjno- edukacyjny forma: cykl spotkań profilaktycznych	„Uniwersytet Bezpiecznego Seniora”	seniorzy z terenu woj. podlaskiego	ulotki, broszury, plakaty, prezentacje multimedialne	I połowa 2024 r.
rodzaj: informacyjno- edukacyjny forma: spotkania profilaktyczne	b/n	seniorzy/rodziny/ opiekunowie osób starszych oraz pracowników instytucji i organizacji wspierających osoby starsze z terenu woj. podlaskiego	ulotki, broszury, plakaty, prezentacje multimedialne	2024 r. - 2027 r.
rodzaj: informacyjno- edukacyjny forma: stoiska i punkty profilaktyczne	b/n	mieszkańcy woj. podlaskiego	ulotki, broszury, plakaty	2024 r. - 2027 r.
rodzaj: informacyjno- edukacyjny forma: spotkania profilaktyczne, inne formy	Dzień Babci, Dzień Dziadka	mieszkańcy woj. podlaskiego	ulotki, broszury, plakaty	2024 r. - 2027 r.
rodzaj: informacyjno- edukacyjny forma: spotkania profilaktyczne, inne formy	Międzynarodowy Dzień Pamięci Osób Zaginionych „Ja pamiętam.. A TY?”	seniorzy/rodziny/ opiekunowie osób starszych	broszury, prezentacje multimedialne	2024 r. - 2027 r.

rodzaj: informacyjno- edukacyjny forma: spotkania profilaktyczne, inne formy	Ogólnopolski Dzień Seniora i Międzynarodowy Dzień Seniora	seniorzy/rodziny/ opiekunowie osób starszych oraz pracowników instytucji i organizacji wspierających osoby starsze z terenu woj. podlaskiego	ulotki, broszury, plakaty, prezentacje multimedialne	2024 r. - 2027 r.
rodzaj: informacyjno- edukacyjny forma: szkolenie lokalne	b/n	Pracownicy instytucji i organizacji wspierających osoby starsze z terenu woj. podlaskiego	broszury, prezentacje multimedialne	2024 r. - 2027 r.
rodzaj: informacyjno- edukacyjny forma: szkolenie lokalne	b/n	funkcjonariusze/ pracownicy Policji garnizonu podlaskiego, zajmujący się profilaktyką społeczną	broszury, prezentacje multimedialne	2024 r. - 2027 r.
inne inicjatywy/ własne działania KWP/KMP/KPP woj. podlaskiego	b/n	adekwatnie do rodzaju podjętych działań/akcji/ przedsięwzięć profilaktycznych	adekwatnie do rodzaju podjętych działań/akcji/ przedsięwzięć profilaktycznych	2024 r. - 2027 r.
konferencja podsumowująca	„Świadomy Senior = Bezpieczny Senior”	odbiorcy oraz podmioty partnerskie programu	broszury, prezentacje multimedialne, informacje medialne na stronie internetowej podlaskiej Policji oraz podmiotów partnerskich programu	XII 2027 r.

IX. NAKLĄDY NA PROGRAM

Tabela nr 6. Nakłady finansowe.

Działania w ramach programu	Źródło finansowania
Organizacja i przeprowadzenie działań profilaktycznych (spotkania profilaktyczne, konferencje, szkolenia).	Środki własne organizatora, podmiotów partnerskich, podmiotów uczestniczących w organizacji przedsięwzięć oraz pozyskane od samorządów terytorialnych (rzeczowe i osobowe).
Opracowanie merytoryczne materiałów profilaktycznych (ulotki, informacje, prezentacje).	Środki własne oraz pozyskane od podmiotów partnerskich, podmiotów uczestniczących w organizacji przedsięwzięć oraz samorządów terytorialnych.
Wydruk materiałów profilaktycznych (ulotki, plakaty).	Środki własne.
Zakup upominków/gadgetów wręczanych podczas działań profilaktycznych, nagród rzeczowych w konkursach.	środki pozyskane od podmiotów partnerskich, podmiotów uczestniczących w organizacji przedsięwzięć oraz samorządów terytorialnych.

X. SPOSÓB IMPLEMENTACJI (nadzoru, ewaluacji, wprowadzania zmian, szkolenia realizatorów, współpracy z instytucjami oraz społecznością lokalną)

Bezpośrednia realizacja działań należy do funkcjonariuszy/pracowników Policji woj. podlaskiego w tym:

Wydział Prewencji KWP w Białymstoku:

- nadzór nad realizacją programu,
- nadzór i wsparcie przy organizacji i przeprowadzaniu inicjatyw profilaktycznych przez jednostki terenowe Policji garnizonu podlaskiego,
- pozyskiwanie środków finansowych na nagrody/upominki niezbędne do realizacji poszczególnych działań,
- opracowanie i kolportaż materiałów informacyjno-edukacyjnych,
- współpraca z partnerami programu i lokalnymi instytucjami celem zamieszczania na ich stronach internetowych informacji o programie i działaniach podejmowanych podczas jego trwania
- propagowanie w środkach masowego przekazu tematyki profilaktyki dotyczącej bezpieczeństwa osób starszych, ostrzegania przed zagrożeniami, w tym przed oszustwami na szkodę osób starszych oraz zaginięciami seniorów,
- sporządzanie sprawozdań z realizacji programu,
- ewaluacja programu,
- w razie potrzeby, aktualizacja i wprowadzanie zmian oraz dostosowanie programu do aktualnych potrzeb,
- organizacja szkoleń dla funkcjonariuszy/pracowników Policji garnizonu podlaskiego, w celu podnoszenia wiedzy z zakresu tematyki bezpieczeństwa seniorów,

Wydział Kryminalny KWP w Białymstoku:

- współudział w działaniach informacyjno-edukacyjnych,
- współudział w organizacji konferencji (wystąpienie prelegenta),
- wsparcie merytoryczne przy opracowywaniu materiałów profilaktycznych (plakaty, ulotki, prezentacji itp.),
- współudział w szkoleniu pracowników banków i innych instytucji finansowych celem zmniejszenia poziomu czynników ryzyka sprzyjających oszustwom na szkodę osób starszych.

Sekcja Psychologów KWP w Białymstoku:

- współudział w działaniach informacyjno-edukacyjnych,
- współudział w organizacji konferencji (wystąpienie prelegenta),

- wsparcie merytoryczne przy opracowywaniu materiałów profilaktycznych (plakaty, ulotki, prezentacji itp.).

KPM/KPP woj. podlaskiego:

- pozyskanie lokalnych partnerów do realizacji programu w zakresie organizacji wspólnych działań,
- organizowanie spotkań informacyjno-edukacyjnych dla odbiorców programu,
- pozyskiwanie środków finansowych na nagrody/upominki niezbędne do realizacji poszczególnych działań,
- opracowanie i kolportaż materiałów informacyjno-edukacyjnych,
- pozyskiwanie lokalnych partnerów i instytucji do realizacji wspólnych działań w ramach programu oraz współpraca celem zamieszczania na ich stronach internetowych informacji o programie i działaniach podejmowanych podczas jego trwania,
- zamieszczanie na stronach internetowych i w mediach społecznościowych jednostek Policji informacji o programie i działaniach podejmowanych podczas jego trwania,
- propagowanie w środkach masowego przekazu tematyki profilaktyki dotyczącej bezpieczeństwa osób starszych, ostrzegania przed zagrożeniami, w tym przed oszustwami na szkodę osób starszych oraz zaginięciami seniorów,
- przesłanie do Wydziału Prewencji KWP w Białymstoku informacji o planowanych i zrealizowanych działaniach w ramach realizacji programu,
- przeprowadzanie szkoleń adresowanych do pracowników banków i innych instytucji finansowych celem zmniejszenia poziomu czynników ryzyka sprzyjających oszustwom na szkodę osób starszych.

Podmioty partnerskie programu:

- współudział w działaniach informacyjno-edukacyjnych,
- współudział w organizacji konferencji (wsparcie logistyczne, wystąpienie prelegenta itp.),
- wsparcie merytoryczne przy opracowywaniu materiałów profilaktycznych (plakaty, ulotki, prezentacji itp.),
- umieszczenie na stronie internetowej informacji o programie i działaniach podejmowanych w ramach jego realizacji,
- w zależności od możliwości wsparcie rzeczowe na pokrycie kosztów realizacji działań realizacji programu (wydruku materiałów informacyjno-edukacyjnych, organizacji szkoleń, konferencji itp.),
- współudział w szkoleniach dla funkcjonariuszy/pracowników Policji,
- współudział w szkoleniu pracowników banków i innych instytucji finansowych celem zmniejszenia poziomu czynników ryzyka sprzyjających oszustwom na szkodę osób starszych.

XI. EWALUACJA PROCESU

Ewaluacja programu będzie prowadzona przez Wydział Prewencji KWP w Białymstoku w oparciu o weryfikację przyjętych wskaźników mierzących realizację założonego celu, przy zastosowaniu metod i technik dostosowanych do danego etapu procesu:

- a. **ewaluacja formatywna** - została przeprowadzona przed rozpoczęciem programu, w obszarze założeń i zaplanowanych przedsięwzięć, posłużyła optymalizacji podejmowanych działań oraz podniesienia ich jakości, została przeprowadzona poprzez:
 - analizę danych statystycznych pochodzących z policyjnych analiz,
 - dyskusję z podmiotami partnerskimi programu.
- b. **ewaluacja procesu** - będzie realizowana w trakcie programu, celem monitorowania jego realizacji, gromadzenia danych z jego przebiegu oraz w razie potrzeby bieżącej aktualizacji i dostosowania do aktualnych potrzeb, na podstawie:
 - sprawozdań przesłanych z KMP/KPP woj. podlaskiego, które posłużą do wykonania analiz realizowanych w cyklach półrocznych (styczeń/czerwiec, lipiec/grudzień),
 - przeprowadzenie ankiety pretest wśród uczestników wybranego przedsięwzięcia profilaktycznego,
- c. **ewaluacja rezultatów** - zostanie przeprowadzona po zakończeniu programu, posłuży zmierzeniu stopnia osiągnięcia założonych celów profilaktycznych, poprzez:
 - wtórną analizę danych statystycznych pochodzących z policyjnych analiz,
 - przeprowadzenie ankiety posttest wśród uczestników wybranego przedsięwzięcia profilaktycznego,
 - analizę dokumentacji dot. realizacji poszczególnych działań.

XII. ŹRÓDŁA INFORMACJI O PROGRAMIE ORAZ SPOSOBY UPOWSZECHNIANIA

- informacja o założeniach programu zostanie zamieszczona na stronach internetowych: KWP w Białymstoku, KMP/KPP garnizonu podlaskiego oraz partnerów programu, jak również zostanie przesłana do mediów lokalnych woj. podlaskiego, celem jej rozpowszechnienia w społeczności lokalnej,
- informacje o bieżących działaniach podejmowanych w ramach programu będą zamieszczane na stronach internetowych/mediach społecznościowych: KWP w Białymstoku, KMP/KPP garnizonu podlaskiego oraz w ramach możliwości w mediach i za pomocą innych środków przekazu informacji typu np. tablice informacyjne, partnerów programu oraz lokalnych podmiotów zaangażowanych w organizację przedsięwzięć oraz na bieżąco podczas spotkań.

SPORZĄDZIŁ

ZAAKCEPTOWAŁ
Naczelnik Wydziału Prewencji
Komendy Wojewódzkiej Policji
w Białymstoku
p.o.
nadkom. Dorota Panas

